Universal Declaration of Human Rights - Akan (Fante)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, http://www.unicode.org/udhr.

ADASA NDZINOA HO DAWURBO

NYIENYIM

Onam de adasa hon enyimnyam ye per na ndzinoa a obi nngye mmfi hon nsamu a wowo no ngyetomu nye wiadze yi mu fahodzi, perperdzi, ntsentsenenee na asomdwee ne fapem;

Onam de tsia a yetsiatsia nyimpa ne ndzinoa do no dze ewurkadze nwenwen a obiara tsia aba, na afei so woabo wiadze a oreba a no mu nyimpa benya fahodzi wo kasa, gyedzi, suro na ohia ho dawur de nyimpapem nyina hon ahwehwedze tsitsir,

Onam de ohia pepeepe de yemmpe de yeye adasa ndzinoa ho mbra,

Onam de ohia de wotu aman na aman ntamu anyenkoye nkitahodzi mpon,

Onam de Amanaman Nkabomu Kuw mu nyimpa nyina edua Farbaa Nwoma no do agye hon gyedzi a owo adasa awose ndzinoa, nyimpa n'enyimnyam na nyimpa no bo a osom, na mbanyin na mbaa hon ndzinoa a oye per ato mu na woabo hon enyim biriw de wobotu asetsena mu kanko na atseyie mpon,

Onam de aman a wodom Amanaman Nkabomu Kuw no abo odabaa de wonye Kuw no beye ahwehwe amansuon nyina enyiedzi ama adasa ndzinoa na awose fahodzi ntsi.

KUW NO BAGUA KESE NO

Paa mu kã dε:

Afei,

NHYIAMU KESE NO YI ADASA NDZINOA HO DAWURBO no kyere de: ono nye nhwhedodze tsitsir a owo ho ma nyimpa na aman nyina, ama ankorankor biara na nyimpa kuw biara, se wodze dem dawurbo yi si hon enyim a, woaabo mbodzen edua nkyere na adzesua do ama nkorofo eedzi ndzinoa na fahoazi ahorow no nyi; na woaatoa do afa honara hon man na amanaman nhyehyee do woama woaagye dawurbo yi ato mu na woeedzi do wo Aman a wodom Nkabomu Kuw no mu biara mu nye asaase biara a wohye hon ase no so do.

Asempow 1

Wowo adasa nyina to fahodzi mu, na hon nyina yε pεr wo enyimnyam na ndzinoa mu. Womaa hon nyina adwen na tsibowa, na owo dε hon nkitahodzi mu ndzeyεε da no edzi dε woyε enuanom.

Аѕетрэw 2

Obiara wo ndizona na fahodzi a woada no edzi wo Dawurbo yi mu no ho kwan a nyiyimu biara nnyi mu a ofa no obi n'awosu anaa no honamenyi ngyegyee mbre otse, de oye banyin anaa oye basia, ne kasaa a okã, ne nyamesom mbre otse, amanye ho adwen a owo, ne man anaa asetsena mu gyinabew a ofi mu, egyapadze a owo, n'awofo hon gyinabew anaa gyinabew fofor biara so a owo ho.

Bio, onnyi de wogyina əman a obi fi mu no n'amanye kwan, ne mbra anaa n'amanandze gyinabew do-de əman no dzi ne mansin, de əhye əman bi no nhwedo ase, anaade onnyi fahodzi, ye nyiyimu tsia nyimpa no.

Аѕетрэw 3

Nyimpadua no nkwa, ne fahodzi, na no totroto ye obiara ne ndzinoa.

Asempow 4

Onnyi de wodze obiara to nkowaasom mu anaade woma osom osomhun; owo de wogu nkowaasom na ndonkogua korakora.

Аѕетрэw 5

Onnyi de woye obiara ayakayakadze, etsiodzendze anaa enyinyandze anaa wotsea no anaa woma no asotwe biara a osee dasanyi n'enyimnyam.

Asempow 6

Dyε obiara ne ndzinoa dε, mbra mu, wobu no dε nyimpa wo beebiara.

Asempow 7

Nyimpa nyina ye per wo mbra no enyim, na hon nyina fata mbra no ne ntwitwagye a nyiyimu nnyi mu. Obiara wo ho kwan de mbra no bo no ho ban tsia nyiyimu a obu Dawurbo yi mu nsempow no mu biara do no, nye nunu biara a wonunu nyimpa ma oye ma oye nyiyimu no.

Аѕєтрэw 8

Obiara a woaye bon etsia ne ndzinoa a mbra na amambu ho mbra ma no ho kwan no, wo ho kwan de odua asendzi baguafo do gye nsiesie anaa mpata a ofata.

Аѕетрэw 9

Onnyi de abətsirmu ara wəkyer obi, wədze no sie, anaa wotwa no esu.

Аѕетрэw 10

Obiara wo ho kwan de bagua asendzifo a wonnton hon asowa nndzi tsena hwehwe n'asem mu pefee wo ne ndzinoa, n'asadze anaa ewudzisem ho sombo bi a wodze abo no ho.

Asempow 11

- 1. Obiara a woabo no sombo bi a odze ntsea nam no wo ndzinoa de wobu no de odzi bem kesi de, woedzi n'asem ama no kwan biara a ohia de odze tstsew no ho, na woebu no fo de mbre mbra kyere.
- 2. Onnyi de wobu obiara fo na wotsea no wo ndzeyee bi a onnye ntsea nam ase. Na eso onnyi de woma obi ntsea a obor no mfomdo a oaye no ho ntsea do.

Аѕетрэw 12

Onnyi de abotsirmu ara wodze oho hyehye obi no kokoamunsem, n'ebusuasem anaa n'efisem mu; anaade wogu n'enyimnyam na ne dzin ho fi. Oye obiara ne ndzinoa de mbra bo no ho ban tsia ndzeyee a otsetse dem yi.

Аѕєтрэw 13

1. Dye obiara ne ndzinoa de okyinkyin na otsena oman bi n'asaase do bea biara a ope.

2. Dye obiara ne ndzinoa de ofi oman biara mu (noara ne man kã ho) na osan ba ne man mu bio.

Asempow 14

- 1. Obiara wo ndzinoa de ohwehwe na onya guansuma wo oman bi do fi atseetsee ho.
- 2. Onnyi de dem ndzinoa yi wobisa wo bon bi a ommfa manye ho anaa otsia Amanaman Nkabomu Kuw no ne nhyehyee a onyia no aye ma woridzi n'asem wo ho biara ho.

Asempow 15

- 1. Obiara wɔ ndzinoa dε ɔyε ɔman bi ba.
- 2. Onnyi de abətsirmu ara wəma obi hwer n'amambaye, anaade wəmma no kwan mma ənnsesa n'amambaye.

Аѕєтрэw 16

- 1. 2) 2) 3) 4)
- 2. Adze ara a sws de awar no gyina do nye asakuw ebien a wsrowar no hon pe a nhye nnyi mu.
- 3. Okun, ɔyer na mba bɔ mu kor dɛ abɔasee kuw a nyimpa kuw biara ne farbaa fi mu wɔ adasa mu, na ɔyɛ hɔn ndzinoa dɛ nyimpakuw no na ɔman no bɔ hɔn ho ban.

Аѕєтрэж 17

- 1. Obiara wo ndzinoa de onya egyapadze a oye no nko nedze, anaade onye nkorofo bi bo mu nya dem egyapadze no.
- 2. Onnyi de abətsirmu ara wəgye obi n'egyapadze fi ne nsamu.

Asempow 18

Obiara wo ndzinoa de oye n'adwen, osoa noara ne tsibowa, ofa nyamesom biara a ope. Dem ndzinoa yi ne fã bi nye kwan a obiara wo de osesa ne nyamesom anaa ne gyedzi na kwan so a ofa do dze ma ne gyedzi no da edzi wo bagua mu anaa nsumaa mu, de ono nko anaade nyimpa binom kã ho wo iyi mu.

Аѕетрэw 19

Obiara wo ho kwan de okyere n'adwen wo biribi ho. Dza okã dem ndzinoa yi ho nye de obiara botum aye n'adwen wo biribi ho a ntotoananmu biara nnyi mu. Dza okã ho bio so nye de otum anaa otsie asem nye nsusui biara a onam kwan biara do na efi mbea nyina, na oma nyimpa binom so tse.

Аѕетрэw 20

- 1. Obiara wo kwan de oko nhyiamu a oye asomdwee ase, na odom fekuw biara.
- 2. Onnyi de wohye obiara ma odom fekuw bi.

Аѕетрэw 21

- 1. *Dye obiara ne ndzinoa de osuo mu ma wobu ne man de onoara dzi bano wo mu, anaade obosuo mu ma woeeyi ananmusifo.*
- 2. Jyɛ obiara ne ndzinoa dɛ onya kyɛfa wɔ ɔman adɔdɔdze biara a ɔwɔ ne man mu no mu.

3. Owo de aban no tum gyina omamfo hon pe do. Dem pe yi wonam ambatow a no mu da ho a wotow no ne ber ano do da no edzi, akorofo a woasõ ambatow no wo de woma wotow amba wo nsumaa mu a nhye biara nnyi mu.

Аѕєтрэw 22

Ankorankor biara, de oye omamba bo, wo ndzinoa de oman no bo n'eyiedzi ho ban. Owo de wofa oman no no mbodzen do, anaa bataboa bi a dem oman no nye oman fofor bi ye do ma omamba biara n'eyiedzi ba mu de mbre oman kor no ne sikasem, n'asetsena na n'amambra no tum a oma n'enyimnyam dzi mu no tse.

Аѕєтрэw 23

- 1. Obiara wo ndzinoa de oye edwuma. oye ne ndzinoa de ofa edwuma a ope de oye, na oye ne ndzinoa de woma no edwumaye mu nhyehyee pa, na wobo noho ban fi fietsena ho.
- 2. Jyɛ obiara ne ndzinoa dɛ wɔma no akatua a ɔfata n'edwuma a ɔyɛ a, nyimpa nyiyimu biarannyi mu.
- 3. Obiara a ɔyɛ edwuma no wɔ ndzinoa dɛ onya akatua a ɔsɛ na ɔtsen a ɔbɛma ɔnye n'ebusuafo enya asetsena a ɔfata nyimpa n'enyimnyam, na sɛ ohia mpo a, ɔwɔ dɛ wɔdze asetsena mu nhyehyɛɛ ho ekyigyina bi foa akatua no do.
- 4. Jyɛ obiara ne ndzinoa dɛ ɔtsew anaa ɔdɔm edwumayɛfo kuw bi dua do dze bɔ n'eyiedzi ho ban.

Аѕєтрэw 24

Obiara wo ahomgye na bondodziber ho kyɛfa; mber a woahyehyɛ a ɔmma edwumayɛ mmbor do, na akwanma ber a wotua odwumayɛnyi no kaw so kã iyi ho.

Аѕєтрэw 25

- 1. Obiara wo ndzinoa de onye n'ebusuafo nya asetsena yi mu eyiedzi a obema woeenya ahoodzen nye asetsena pa, edziban, akataho, tsenabew, eduye na asetsena mu nhyehyee pa.
- 2. Oye obiara ne ndzinoa so de, ze ohwer n'edwuma, oyar, onya dzemdzi bi, no hokafo wu, mpanyinye ma oye mberew, anaade biribi ama ma onntum nnhwe noho a, onya asetsena mu ekyigyina. Owo de mbasiafo a wotur mba na mbofra nyina woma hon mboa soronko. Mbofra nyina, de wowoo hon wo awar ase, anaade wowoo hon wo sonmu, wo de woma hon asetsena mu bambo per.

Аѕєтрэw 26

- 1. Oye obiara ne ndzinoa de ohu nwoma. Mbofraber mu nwomasua na ahyese nwomasua a otse dem no nnyi de wogye ho sika. Oye nhye de abofra biara nya mbofraber mu nwomasua. Owo de woma mfirdwuma, na nsaanodwuma ho adzesua nye dwumadzi horow ho nwomasua ye beberee. Suapon mu nwomasua so wo de oye beberee na obiara a no mbodzembo fata no woma no ho kwan.
- 2. Owo de nwomasua nyina no botae ye de ohwehwe nyimpa dasanyi no mu nyina no mpontu nye enyidzi kese a obeba nyimpa mu wo adasa hon ndzinoa ahorow a wowo no ho. Owo de otu ntsease, gyaamu-ma-onka na anyenkoye mpon wo aman, nyimpakuw na nyamesom ho ekuw nyina mu; na oboboa atow Amanaman Nkabomu Kuw no dwumadzi ako kan dze ama asomdwee eetsim.
- 3. Awofo wo ndzinoa de wobekyere nwomasua kor a owo de hon mba nya.

Аѕетрэw 27

1. Obiara wo ndzinoa de odze noho fora ne man m'amambra mu na onya enyigye fi oman no n'amandze nsaanodwuma mu na onya kyefa wo abodze nyansape na mfaso a odze ba no mu so.

2. Obiara wɔ ndzinoa a ofi abɔdzenyansapε, nwomasua anaa amandze, nsaanodwuma adzeyε bi a noara dze bɔbɔɔ adze no mu ba no ne bambɔ no mu.

Аѕетрэw 28

Obiara wo ho kwan de onya kyefa wo asetsena anaa amanaman nhyehyee a okitsa ndzinoa na fahodzi horow a woada no edzi wo dem Dawurbo wo Mpaamukã yi mu no mu.

Аѕєтрэш 29

- 1. Obiara wo asodzi wo nyimpa kuw a otse hon mu no mu; ho nko ara nye bea a no mpontu a odzi mu botum aba a akwansiwdze bi nnyi ho.
- 2. Ber a obi dze ne ndzinoa na ne fahodzi ridzi dwuma no, ɔwɔ dɛ ɔyɛ dza mbra hwehwɛ wɔ no hɔ ama binom so eenya hɔn kyɛfa nye hɔn fahodzi. ɔwɔ dɛ onya no bɔ bra tsenenee na ɔyɛ guadoadzeyɛ dɛ mbrɛ ɔdodow amambu mu eyiedzi adzeyɛ ho ntsetsee tse.
- 3. Onnyi de wofa kwan biara a otsia Amanaman Nkabomu Kuw no ne nhyehyee do dze hwehwe ndzinoa na fahodzi ahorow yi.

Аѕетрэw 30

Onnyi de nyimpa biara ma nkyerease wo Dawurbo yi mu nsem yi ho a obema oman, nyimpakuw anaa ankorankor bi tum ma oaaye biribi a obesee ndzinoa na fahodzi ahorow a woada no edzi wo nwoma yi mu no.